www.serbske-nowiny.de

SERBSKE NOWINY

SRJEDU, 22. MEJE 2013 | NJEWOTWISNY WJEČORNIK ZA SERBSKI LUD | LĚTNIK 23 · ČISŁO 96 · 0,35 EUR

KOMENTAR

Marian Wjeńka

Swjaty Duch a strowy rozum

Bibliski wobraz swjatkow z wohniwymi jazykami a ludźimi, rěčacymi kóždy w swojej maćerščinje, ma lětsa w klóštrje Marijinej hwězdźe w Pančicach-Kukowje wosebity wuznam. Tam je abatisa Philippa Kraft cyle oficialnje cofnyła přikaz z lěta 2003, po kotrymž měješe so mjez přistajenymi klóštra w přitomnosći zbrašenych němsce rěčeć. Samo z dźěłoprawniskimi konsekwencami tehdy hrožachu. W zjawnosći bě so spis wo wulke rozhorjenje postarał. Runje wosrjedź dwurěčneje kónčiny něchtó serbšćinu zakaza, dokelž mějachu zbrašeni z tym pječa problem. Wosebje brizantne bě, zo steješe tehdy serbska abatisa na čole klóštra. Kaž so bórze wukopa, wona po wšěm zdaću najlěpšich poradźowarjow njeměješe, jedyn z nich je mjeztym pušćeny. Poněčim drje diskusija womjelkny, přikaz wosta přiwšěm płaćiwy.

Po tym zo bě serbska abatisa přikaz tehdy wudała a sobu podpisała, je jón nětko potajkim jeje němska naslědnica cofnyła. Serbske Nowiny smědźa so trochu z tym hordźić, zo su při tym móhłrjec pomhali. Hakle w rozmołwje z redaktorom našeho wječornika loni srjedź septembra, lěto po zapokazanju do noweho zastojnstwa, dźě je Philippa Kraft zhoniła, kajki oficialny raz serbskorěčny zakaz měješe. Do rozsudow klóšterskeho nawodnistwa konwentne sotry sobu zapřijate njeběchu, rjekny abatisa po rozmołwje z SN.

Žadyn lěpši termin hač runje swjatki sej abatisa Philippa Kraft za swój rozsud wupytać móhła njeje. Swjaty Duch je tule zawěrno něštožkuli wuskutkował – a strowy rozum tež. Zo klóšter Marijina hwězda w lětstotkach swojeho wobstaća runjewon wulki přećel serbskich wobydlerjow w jemu podstejacych wsach njebě, njeje žane potajnstwo. Ale kubłanym ludźom chcyć předpisać, zo nimaja w přitomnosći zbrašenych serbsce rěčeć, njebě jenož wulki zmylk, ale k tomu tež hišće hłupy. Dwurěčny čłowjek, kiž ze zbrašenymi dźěła, sam najlěpje wě, kotru rěč w kotrej situaciji nałožuje.

Po serbskim postrowje k swojemu zapokazanju do zastojnstwa w septembrje 2011 sej abatisa Philippa Kraft mjez Serbami nětko dalše sympatije zdobywa. Swjaty Duch njech tež na tym polu hišće wjele wuskutkuje.

Pod hesłom „Budyšin so dopomina“ wotmě so wčera wječor w tachantskej cyrkwi swj. Pětra wopomnjenski koncert na bitwu pola Budyšina 1813. Mjez wjace hač sto sobuskutkowacymi běchu chór a orchester SLA, Praska Dvořákowa filharmonija, Budyski projektowy chór kaž tež šulerjo. Foto: SN/M. Bulank

Wopomnjenska swjatočnosć na bitwu w meji 1813

Budyšin so dopominał

Budyšin (CRM/SN). Dnja 20. a 21. meje lěta 1813 howrješe wokoło Budyšina brutalna bitwa mjez rusko-pruskimi wójskami a „Grande Armée“ Napoleona I. W tachantskej cyrkwi swj. Pětra su tónle podawk před 200 lětami wčera wječor w ekumeniskim zmysle jara swjatočnje wopominali. Hinak hač při wopominanju před sto lětami, hdyž běchu němsko-nacionalny aspekt podawka wuzběhnyli, skedźbni wyši měšćanosta Christian Schramm (CDU) předewšěm tež na to, zo „stejachu sej tehdy wojacy ludow Europy na wot Serbow kaž Němcow wobydlenej Łužicy njepřećelsce napřećo. Woni rěčachu wšelake rěče a dialekty a wojowachu wo zajimy swojich knježićelow. My dźensniši ludźo mamy so sobu wo to starać, zo so tajka hrózba hižo nihdy nanihdy njewospjetuje.“ W tutym zmysle běchu so tež šulerki a šulerjo wšelakich šulow města a wokrjesa Budyšina ze stawiznami bitwy na zakładźe historiskich aktow a chroniskich zapiskow zaběrali. Tak předčitachu z nich wurězki a přednjesechu swoje wuslědki. Njeběchu to jenož wojacy wšelakich narodow, kotřiž buchu zranjeni abo samo žiwjenje přisadźichu. Předewšěm běchu to wot Serbow wobydlene wsy, kotrež buchu zničene: 34 z nich wčera tež ze serbskim pomjenowanjom naličichu – wot Bukec přez Worcyn a Poršicy hač do Zdźěrje. K tomu pokazachu historiske nasćěnowe wobrazy. Tež fararka Maria Heinke-Probst w swojich witanskich słowach na hrózbny čas dopominaše. Tachantski farar Wito Sćapan pak zwjaza modlitwu a swoje spominanje

(Dale na stronje 2)

Njewobmjezowane zrěčenja płaća wot 1. awgusta 2013

Přistaja dalšich wučerjow

Drježdźany/Budyšin (SN/MiR). Na Budyskim Serbskim gymnaziju dóstanje jedyn pedagoga 1. awgusta 2013 njewobmjezowane dźěłowe zrěčenje. Dotal je wón tam na zakładźe wobmjezowaneho zrěčenja skutkował. Wón je w kruhu wosomnaćoch, kotrychž tole we wobłuku Budyskeho regionalneho zarjada Sakskeje kubłanskeje agentury (SBAB) potrjechi, jenički Serb. Po cyłej Sakskej budźe jich 83 wučerjow a wučerkow, kotřiž wot noweho šulskeho lěta bjez wobmjezowanja na kubłanišćach skutkuja. We wobłuku SBAB je to 18 wuwučowanskich mocow, štož wučinja 16,3 dźěłowe městna. „Rozdźěl w ličbach zwisuje z tym, zo wšitcy potrjecheni wučerjo połnu ličbu hodźin njedźěłaja“, rozjasni rěčnica SBAB Angela Ruscher. Dweju wučerjow za zakładne (1,85 městnow) a powołanske šule (1,8) nětko bjez wobmjezowanja přistaja, jednoho za srjedźnu šulu. Powołanske šule ze sydom (5,83) wučerjemi z rozsuda kultusoweho ministerstwa najbóle profituja. Tež za gymnazij maja šěsć pedagogow (5,85) předwidźanych.

Nimo mjenowanych chcedźa přichodne šulske lěto w Sakskej 510 nowych wučerjow přistajić. Tole je statna ministerka za kubłanje Brunhild Kurth (njestronjanka) zańdźeny pjatk wozjewiła. Kelko z městnow so hdźe w Sakskej wobsadźi, dotal jasne njeje. „Mamy najprjedy ministerstwu našu konkretnu situaciju a potrjebu posrědkować“, zdźěli Angela Ruscher. Sobudźěłaćerjo SBAB so nětko nadźijeja, zo ministerstwo spěšnje rozsudźi. „Wot toho wotwisuja eksistency jednotliwcow.“

MIDAS z nowym načolnistwom

Podpěruja iniciatiwu FUEN

Flensburg/Apenrade (SN/JaW). Zjednoćenstwo dźenikow w mjeńšinowych a regionalnych rěčach Europy MIDAS budźe iniciatiwu Federalistiskeje unije europskich narodnych mjeńšin (FUEN) wo wuspěšnu wobydlersku iniciatiwu nastupajo mjeńšiny w Europje podpěrać. To wobzamknychu přitomni zastupjerjo nowin na swojej hłownej zhromadźiznje tele dny w danskim Apenradźe.

Wobydlerska iniciatiwa chce, zo so Europski parlament w Brüsselu intensiwnišo z mjeńšinowymi temami rozestaja. „Nazběramy-li w sydom krajach Europy w běhu jednoho lěta milion podpismow, dyrbi so parlament z našimi prašenjemi zaběrać“, rozłoži prezident FUEN Hans Heinrich Hansen člonam MIDAS na swjatočnosći składnostnje přepodaća žurnalistiskeju Mytow MIDAS a Otta von Habsburga w Flensburgskim kulturnym centrumje Flensborghus. W kóždym ze sydom krajow dyrbja minimum podpismow docpěć, w Němskej 93 000 podpismow. „Tuchwilu přihotujemy tekst za iniciatiwu, kotruž na konferency w juniju w južnotirolskim Brixenje schwalimy. W septembru započnjemy podpisma zběrać“, Hansen rjekny.

Lětuše Myto MIDAS dósta žurnalistka Němskeje powšitkowneje nowiny w Rumunskej (ADZ) Christine Chiriac, kotraž bě tež hižo wo Serbach rozprawjała. Myto Otta von Habsburga spožčichu swobodnemu žurnalistej Kenej Verseckej, kiž dźěła mjez druhim za němski magacin Der Spiegel.

Člonojo MIDAS, kotremuž přisłušeja tež Serbske Nowiny, wuzwolichu zastupjerku madźarskeho dźenika Új Szó (Nowe słowo) w Słowakskej Editu Slezákovu za nowu prezidentku.

Bohatosć serbskosće ludźom wuwědomić

Baršć (SN/BŠe). Zbližić a wuwědomić kulturnohistorisku bohatosć serbskosće ludźom z gmejnow, w kotrychž ma so Serbski zakoń nowelěrować, to bě wčera zaměr wuradźowanja wuběrka za serbske naležnosće w Baršću. „Diskusija bě wotewrjena. Zdobom smy narěčeli, zo trjebaja mjeńšiny tež pomoc wjetšiny němskich wobydlerjow“, wuswětli předsyda wuběrka Fred Kaiser. Zastupjerjam komunow rozłožichu stawizniske pozadki serbskeho sydlenskeho ruma.

Člonojo wuběrka wčera potwjerdźichu, zo ma so nowelěrowanje Serbskeho zakonja přez Braniborski krajny sejm wobkrućić, runje tak kaž w Sakskej.

Potrjechene gmejny noweho serbskeho sydlenskeho ruma, kotryž ma so zakonsce wobkrućić, chce wuběrk za serbske naležnosće nětko dale podpěrać.

TELEGRAM

Domowina w krajnym sejmje

Drježdźany. Předsyda Domowiny Dawid Statnik a jednaćel Domowiny Bjarnat Cyž běštaj wčera z hosćom prezidenta Sakskeho krajneho sejma, dr. Matthiasa Rößlera (CDU). Tón pokaza na ważnosć dźěławosće třěšneho zwjazka, wosebje we wuskim zwisku z Radu za serbske naležnosće a ze załožbowej radu. Statnik a Cyž rozłožištaj Rößlerej strukturu a nadawki Domowiny.

Pisomne pruwowanja zahajene

Drježdźany. Za nimale 13 000 srjedźnych šulerjow po cyłej Sakskej je so wčera z pisomnym pruwowanjom w jendźelšćinje pruwowanski čas zahajił. Njewšědne bě, zo bě to za čas swjatkownych prózdnin. 10 624 hólcow a holcow chce srjedźnu šulu z realnošulskim wuswědčenjom wopušćić, dalši z wuswědčenjom hłowneje šule. Ertne pruwowanja budu wot 27. junija do 12. julija.

Tunl wostanje zawrjeny

Zhorjelc. Po wohenju w tunlu pod Limasom minjenu sobotu na awtodróze A 4, při čimž bě so nakładne awto wupaliło, tam nastate škody tuchwilu jara nadrobnje přepytuja. Tohodla wostanje tunl tež přichodne dny zawrjeny, kaž rěčnik sakskeho dróhotwarskeho zarjada informuje. Přepytować maja so škody betona runje tak kaž techniske wuhotowanje scyła.

Orakl za Borussiju

Lipsk. Tři dny do kónčneje hry champions league w Londonje stej prěnjej zwěrjeći w oraklu jasnje za mustwo Borussia Dortmund tipowałoj. W Lipšćanskim zwěrjencu je so dźensa tapir Baru za kulirabij w Dortmundskich barbach rozsudźił. Kulirabij w Mnichowskich barbach wosta ležo. Hižo wčera bě wudra w Aueskim zwěrjencu z Borussia-nopaška žrała a nic z bayerskeho.

Magath snano k HSV

Hamburg. Zwjazkowy ligist Hamburgski SV (HSV) pyta za naslědnikom sportoweho šefa Franka Arnesena. W medijach kursěruje tež mjeno Felix Magath, kiž bě za HSV hrał a jón tež hižo trenował. Wón je so w Hamburgu hižo z dohladowanskej radu HSV zetkał. Dalšej kandidataj staj jednaćel Němskeje koparskeje ligi Andreas Rettig a Jörg Schmadtke, eksmanager Hannovera 96.

Chce sej Łužicu a rěč dale wotkrywać

Natalie Böneke Foto: M. Rječcyna

Loni w juliju započa Natalie Böneke jako wolontarka w Sakskim wukubłanskim a wupruwowanskim kanalu (SAEK) Budyšin dźěłać. A hnydom měješe zamołwity nadawk, zdźěłać rozhłosowe wusyłanje „Budyšin – słyšimy so“. Dwuhodźinska produkcija bu zańdźeny štwórtk prěni króć internetnje wusyłana. Wobdźěleni na njej běchu Serbja a Němcy wšelakeje staroby. „Hač móžemy stajnje přinoški w tak bohatej ličbje produkować, zo tak dołhi wusyłanski čas pjelnimy, to tuchwilu hišće njewěm. Jedne pak je wěste: Wobdźělnicy kursa, kotřiž su přerěznje 30 lět stari, su dobry produkt nadźěłali“, 32lětna powěda. Nětko chcedźa po žołmach, kotrež je jim Sakski krajny wustaw za priwatny rozhłós a nowe medije přewostajił, jónu wob měsac wusyłać.

Natalie Böneke je chorwatsko-němskeho pochada. Wona je rěčne kaž tež medijo-komunikaciske wědomosće a juhosłowjanske rěče studowała a hižo w Němskej a Awstriskej na wjacorych městnach dźěłała. Skutkujo w rozhłosu zrodźi wona přeće, na medijo-pedagogiskim polu dźěłać. W Budyskim SAEK ma šansu so wukmanić. Wona njestara so jenož wo mjenowanu rozhłosowu produkciju, ale tež wo šulske radijowe sćelaki, kaž w Budyšinje na Melanchthonowym gymnaziju. „Na Serbskim gymnaziju mam tohorunja skupinu zajimcow, kotřiž su hakle wóndano dźěło zahajili. To skići składnosć, sej zhromadnje něšto nowe natwarić.“

Na Łužicy so Natalie Böneke wosebje lubi, zo je krajina tak daloka a měrna. Mjeztym je wona zwěsćiła, zo matej serbšćina a chorwatšćina někotružkuli podobnosć. „Dyrbju pak so chětro napinać, zo bych serbsce rozumiła.“ Hač do julija 2014 jeje wolontariat hišće traje. ***MiR***

POLICIJA

Kachle na awće so palili

W Ćisku paleše so wčera připołdnju při železniskim přechodźe nakładne awto. Z dotal njeznateje přičiny běchu so na nim wotstajene kołmazowe kachle zapalili. Woheň rozpřestrě so na dalše nakładne awto twarskeje firmy, kotrež so wupali. Wojerowska powołanska wohnjowa wobora a dwanaće kameradow Ćiskowskeje a Hórnikečanskeje wobory płomjenja zhašachu. Wosoby škodu poćerpjeli njejsu, wěcna škoda, mjez druhim na zawěrje, pak wučinja něhdźe 10 000 eurow.

We Łazku je zašły kónc tydźenja něchtó z ležownosće při Klóšterskej wodźe 27 lět stare motorske pokradnył.

W Bambruchu pola Kamjenca su njeznaći wšitke štyri kolesa Mercedesa, kotryž steješe na dworje awtoweho domu, wotšrubowali a sobu wzali.

WJEDRO

měnjate

6 do 3 °C	12 do 14 °C